

**TÜRK - KIRGIZ
HÜKÜMETLERARASI KARMA EKONOMİK KOMİSYONU
YEDİNCİ DÖNEM TOPLANTISI PROTOKOLÜ**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti arasında 16 Ağustos 1995 tarihinde imzalanan "Ticari ve Ekonomik İşbirliği Konularında Türk-Kırgız Karma Ekonomik Komisyonu Kurulmasına Dair Anlaşma" uyarınca teşkil edilen Türk-Kırgız Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu'nun (bundan sonra 'Komisyon' olarak anılacaktır) VII. Dönem Toplantısı 13-15 Ağustos 2013 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

Toplantılarda Türk Heyetine Türkiye Cumhuriyeti Başbakan Yardımcısı Sayın Bekir BOZDAĞ, Kırgız Heyetine ise Kırgız Cumhuriyeti Başbakan Birinci Yardımcısı Sayın Joomart OTORBAEV başkanlık etmişlerdir. Her iki ülke heyet üyeleri Ek:I ve Ek:II'de yer almaktadır.

Komisyon toplantısı karşılıklı anlayış ve iyi niyete dayalı geleneksel dostane bir atmosferde cereyan etmiştir.

Taraflar, 4 Nisan 2012 tarihinde Bişkek'te imzalanan Komisyonun VI. Dönem Toplantısı Protokolü'nde yer alan hükümlerin hayata geçirilmiş olmasından duydukları memnuniyeti dile getirmiş ve aşağıda yer alan hususlarda mutabık kalmışlardır.

1. Yasal Altyapı

1.1. Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti arasında 28 Nisan 1992 tarihinde imzalanan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması'nın yenilenmesi amacıyla müzakerelerin ilk turunun gerçekleştirilmiş olmasından duydukları memnuniyeti ifade ederek, anlaşmanın 2013 yılı sonuna kadar imzaya hazır hale getirilmesi hususunda mutabık kalmışlardır.

1.2. Taraflar, "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Su Alanında İşbirliği Anlaşması"nın 2013 yılı sonuna kadar imzaya hazır hale getirilmesi hususunda mutabık kalmışlardır.

1.3. Taraflar, müzakereleri hızlandırarak 2013 yılı sonuna kadar Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sağlık ve Tıp Bilimi Alanında İşbirliğine Dair Anlaşma taslağını imzalamaya hazır hale getirilmesi konusunda mutabakata varmışlardır.

1.4. Taraflar, iki ülkede çalışanların sosyal güvenliklerinin sağlanması amacıyla bir Sosyal Güvenlik Anlaşması imzalanmasını teminen teknik heyet müzakerelerinin 2013 yılı içerisinde başlatılmasını kararlaştırmışlardır.

1.5. Taraflar, sosyal koruma ve sosyal politika alanlarında bir işbirliği metni imzalamayı kararlaştırmışlardır. Türk tarafı, bu hususta hazırlayacağı bir taslağı üç ay içerisinde Kırgız tarafına iletacaktır.

1.6. Taraflar, 26 Nisan 2011 tarihinde Ankara'da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nin İşleyiş Esaslarına Dair Anlaşma ve 23 Ağustos 2012 tarihinde Bişkek'te imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Tüzüğü Hakkında Mutabakat Zaptı'nın yürürlüğe girmesi için Kırgız tarafınca gerekli iç onay süreçlerinin hızlandırılması hususunda anlaşmışlardır.

1.7. Taraflar, "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Eğitim Alanında İşbirliği Anlaşması" taslağının 2013 yılı sonuna kadar imzaya hazır hale getirilmesi konusunda mutabakata varmışlardır.

1.8. Taraflar, "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Meteoroloji Alanında İşbirliği Anlaşması" taslağı müzakerelerinin tamamlanarak, 2013 yılı sonuna kadar imzalamaya hazır hale getirilmesi hususunda mutabakata varmışlardır.

1.9. Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Bitki Karantinası Alanında İşbirliği Anlaşması taslağı müzakerelerinin tamamlanarak, 2013 yılı sonuna kadar imzaya hazır hale getirilmesi hususunda mutabakata varmışlardır.

1.10. Taraflar, Kırgız Cumhuriyeti'nin istatistik alt yapısının güçlendirilmesi amacıyla, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) Başkanlığı'nın koordinasyonunda ve finansman desteği ile taraflarca belirlenecek öncelikli konularda bilgi ve tecrübe alışverişini kapsayan bir teknik işbirliği programı yürütülmesini teminen Türkiye İstatistik Kurumu, TİKA ve Kırgız Cumhuriyeti Milli İstatistik Komitesi arasında bir Mutabakat Zaptı imzalanabilmesi için müzakerelerin yapılması hususunda anlaşmışlardır.

1.11. Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) ile Kırgızistan Ticaret ve Sanayi Odası arasında KOBİ'ler alanında işbirliğine yönelik Mutabakat Zaptının imzalanması amacı ile başlatılan görüşmelerin hızlandırılması ve 2013 yılı sonuna kadar mutabakat zaptı taslağının imzaya hazır hale getirilmesi konusunda mutabakata varmışlardır.

1.12. Taraflar, teknik düzenlemeler, standardizasyon, akreditasyon, metroloji ve uygunluk değerlendirmesi alanlarının tamamını kapsayan ve bu alanlardan bir veya birkaçını içeren münferit işbirliği düzenlemelerindeki eksiklikleri tamamlayacak ve bu alanların birbirleriyle bağlantısını sağlayacak yeni bir anlaşmanın imzalanması için Türkiye Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı ve Kırgız Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı tarafından gerekli çalışmaları başlatma hususunda mutabık kalmışlardır.

1.13. Taraflar, Türk Standardları Enstitüsü (TSE) ile Kırgızstandart arasında 22 Nisan 1995 tarihinde imzalanan ikili işbirliği protokolü çerçevesinde gerçekleştirilen işbirliğinden duyulan memnuniyeti vurgulamış ve bahse konu işbirliğinin, standardizasyon ve uygunluk değerlendirmesi alanlarındaki gelişmeler ışığında geliştirilmesi amacıyla TSE ile Kırgız Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığına bağlı Standardizasyon ve Metroloji Merkezi (CSM) arasında yeni bir protokolün imzalanması konusunda mutabakata varmışlardır.

1.14. Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı ile Kırgız Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı arasında bir Mutabakat Zaptının imzalanmasından duydukları memnuniyeti belirtmişlerdir.

2. Ticari ve Ekonomik İşbirliği

2.1. Kırgız tarafı, Hükümetlerarası Kalkınma İşbirliği Program taslağını Türk tarafına değerlendirilmek üzere aktarmıştır. Türk tarafı, anılan taslağı inceleyerek Kırgız tarafına görüşünü iletacaktır.

2.2. Kırgız tarafı, Kırgız Cumhuriyeti Hükümetinin 'Strateji 2030' hazırlama niyetini bildirmiş ve bu kapsamda anılan stratejinin hazırlanmasında teknik desteğin gösterilmesi olanağının değerlendirilmesini rica etmiş ve bu konudaki somut taleplerini diplomatik kanallardan iletmeye hazır olduğunu belirtmiştir.

2.3. Taraflar, KOSGEB Başkanlığı ve ilgili Kırgız Cumhuriyeti kurumları arasında aşağıdaki konularda işbirliğine karar vermişlerdir:

- Türkiye'de KOBİ'lere yönelik politikaların yürütülmesinden sorumlu kurum olarak KOSGEB Başkanlığı, "Strateji-2030" belgesinin hazırlık çalışmalarında uzmanlar teatisi ve teknik konularda destek sağlanması,
- İlgili Kırgız kurumları için Türkiye'de KOBİ politikaları ve KOSGEB faaliyetlerine yönelik bir bilgilendirme seminerinin Bişkek'te düzenlenmesi,

Seminer tarihleri diplomatik yazışma yolu ile belirlenecek olup, seminer sonucunda, taraflar KOBİ'lerin desteklenmesi ve geliştirilmesi alanında işbirliğinin artırılmasına yönelik bir programın hazırlanması niyetlerini belirtmişlerdir.

2.4. Türk tarafı, Türk kamu ve özel sektörünün serbest bölgelerin ve özel ekonomik bölgelerin kurulmasına ve geliştirilmesine yönelik tecrübelerini Kırgız tarafına aktarma, teknik destek verme ve bu amaçla karşılıklı ziyaretler düzenleme yönündeki isteğini beyan etmiştir.

2.5. Taraflar, Kırgız Cumhuriyeti'ndeki serbest bölgelerde Türk firmalarının, Türkiye Cumhuriyeti'ndeki serbest bölgelerde ise Kırgız firmalarının yatırımlarını ve faaliyetlerini destekleme konusundaki niyetlerini ifade etmişlerdir.

2.6. Taraflar, Türk firmalarının Kırgız Cumhuriyeti'ndeki doğrudan yatırımlarına ve ortak girişimlerine destek verilmesi, Türk firmalarının Kırgız Cumhuriyeti'nde karşılaştığı sorunlara ilişkin çözüm yollarının belirlenmesini teminen gerekli çabanın gösterilmesi hususunda anlaşmışlardır.

2.7. Taraflar, Türk kamu ve özel sektörünün Kırgızistan'daki yatırım olanakları hakkında bilgilendirilmesi amacıyla teknik inceleme ziyaretlerinin ve yatırım heyetlerinin düzenlenmesi ile yatırım forumlarına katılım sağlaması konusundaki isteklerini beyan etmişlerdir.

2.8. Türk tarafı, 2013 yılının son çeyreğinde Kırgız tarafının da desteğiyle Türk sağlık kuruluşlarının ve sağlık turizmi şirketlerinin katılacağı bir heyet ziyareti düzenlenebileceğini; ayrıca Türk sağlık turizmi sektörüne ilişkin tanıtıcı ve uygulamalı bilgi aktarmak üzere 2014 yılının başında Türkiye'ye Kırgız yetkililerinin davet edilebileceğini belirtmiştir. Bu vesile ile Türk tarafı ayrıca, 22-25 Kasım 2013 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenecek olan 6. Uluslararası Sağlık Turizmi Kongresine Kırgız yetkilileri davet etmiştir.

2.9. Türk tarafı, 2013 yılının son çeyreğinde ve 2014 yılı başında Bişkek'te "Türk Film Festivali" ve "Türk Üniversiteleri Fuarı"nın düzenlenmesi ve gelecek yıllarda da söz konusu faaliyetlerin devam ettirilmesi hususlarında Kırgız tarafının desteğini talep etmiştir.

2.10. Türk tarafı, iki ülke arasında müteahhütlik ve teknik müşavirlik hizmetleri alanlarındaki işbirliğinin geliştirilmesinin önemini vurgulamış ve Türk müteahhütlik firmalarının Kırgızistan'da gerçekleştirilecek alt ve üst yapı projelerinde yer almaya istekli olduğunu ifade etmiştir. Kırgız tarafı, önümüzdeki dönemde Kırgızistan'da gerçekleştirilmesi öngörülen okul, hastane, karayolu, hidroelektrik santralleri inşaatları da dahil olmak üzere her çeşit alt ve üst yapı projeleri hakkında Türk tarafına bilgi vereceğini belirtmiştir.

2.11. Taraflar, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) koordinasyonunda, 2013-2014 yıllarında, Türkiye'de bazı illerde "Kırgızistan'da Yatırım ve İş Olanakları" konulu bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilmesi hususunda anlaşmışlardır.

2.12. Turkish Petroleum International Company (TPIC), Kırgız Cumhuriyeti Enerji ve Sanayi Bakanlığı ile koordineli olarak Kırgız devlet şirketleri ve özel şirketler ile petrol ve petrol ürünleri ticaretinin tesis edilmesi hususunda isteğini bildirmiştir.

2.13. Türk tarafı, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Zirve Kararları uyarınca Kırgızistan'ın ECOTA ve ekinde yer alan Menşe Protokolü'nü imzalayarak ECOTA tercihli ticaret sistemine katılması çağrısında bulunmuştur.

3. Kredi İlişkileri

3.1. Kırgız tarafı, 28 Temmuz 2012 tarihli anlaşmalar kapsamında Türk Cumhuriyeti tarafından Kırgız Cumhuriyeti'ne sağlanan 100 milyon ABD Doları tutarındaki kredi ve 6 milyon ABD doları tutarındaki hibeden dolayı şükranlarını sunmuştur.

3.2. Taraflar, kredi ve hibenin kullanımına ilişkin çalışmalara devam edilmesini kararlaştırmışlardır.

4. Teknik Düzenlemeler

4.1. Taraflar, teknik düzenlemeler alanında etkin işbirliği ile bilgi ve tecrübe değişimi yapılması amacıyla, ürün güvenliğinin, kalitesinin ve rekabet edebilirliğin sağlanmasının önemine atıfla, teknik düzenlemeler, standartlar, uygunluk değerlendirme prosedürleri, akreditasyon ve metroloji alanlarındaki işbirliğini geliştirme konularında mutabık kalmışlardır. Bu amaçlara hizmet edecek sürekli bir işbirliği platformu kurulması maksadıyla taraflar, Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi Çalışma Gruplarının 27-28 Haziran 2013 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen toplantısında Türk tarafınca önerilen "Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi Teknik Engellerin Kaldırılmasına yönelik Çalışma Grubunun oluşturulması" konusunda ortak hareket edilmesi hususunda anlaşmışlardır.

4.2. Türk tarafı, 1991 yılında Türkiye, Kafkaslar, Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile Özerk Cumhuriyetlerin katılımıyla kurulan Bölgelerarası Standardizasyon Birliği (BASB)'nin üyesi olan Kırgız Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı Standardizasyon ve Metroloji Merkezinin söz konusu birliğin faaliyetlerine sağladığı katkıdan memnuniyet duyduğunu dile getirmiştir.

4.3. Taraflar, İslam Konferansı Teşkilatına bağlı bir kuruluş olarak kurulan ve 2-3 Ağustos 2010'da Ankara'da yapılan ilk Genel Kurul toplantısıyla resmen faaliyete geçen İslam Ülkeleri Standartlar ve Metroloji Enstitüsü (SMIC)'ne Kırgız Cumhuriyeti'nin üyeliğinin sağlanması için işbirliği yapma konusunda mutabık kalmışlardır. Türk tarafı, bu amaçla, Kırgız Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı Standardizasyon ve Metroloji Merkezi Gıda Araştırma Laboratuvarına bağlı Helal Ürünler Sertifikasyon Birimi ve Deney Merkezi'nin oluşturulmasına destek gösterilmesi olanağını değerlendireceğini belirtmiştir.

4.4. Taraflar, standardizasyon, uygunluk değerlendirmesi, piyasa gözetimi ve denetimi, yapı malzemeleri test laboratuvarları, inşaatta Avrupa standartları-Eurokodların uygulanması ve kullanımı, turistik hizmetlerde standartlar, yönetim sistemlerine ilişkin uluslararası standartların uygulanması; enerji yönetimi; sosyal sorumluluk; eğitimde yönetim sistemi; çalışma koruma (iş güvenliği) yönetim sistemi; yönetim sistemlerinin denetimi ve ürün ve hizmet süreçlerinin belgelendirilmesine yönelik konularda Kırgız Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı Standardizasyon ve Metroloji Merkezine, diğer devlet birimleri ve diğer iş birimleri personeline eğitim konusunda işbirliğinin devamında mutabık kalmışlardır.

4.5. Taraflar, aşağıda yer alan konularda anlaşmışlardır:

Standardizasyon

- ISO, SMIC ve BASB başta olmak üzere uluslararası platformlarda işbirliği yapılması,
- Karşılıklı doküman teatisine devam edilmesi,
- Kırgız Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı Standardizasyon ve Metroloji Merkezi ve Kırgızistan Cumhuriyeti'nin resmi ve özel sanayi kuruluşları elemanlarının standardizasyon, kalite, kalite yönetim sistemleri belgelendirme ve uygulamaları konularında eğitilmesi,
- Ortak belgelendirme, gözetim ve muayene faaliyetlerinin başlatılması.

Yasal Metroloji

- Tarafların ilgili kuruluşları arasında metrolojide denetim alanında tecrübe teatisi yapılması.

4.6. Kırgız tarafı, Kırgız Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı Standardizasyon ve Metroloji Merkezi Laboratuvarına 'tam saat dağıtım sistemi' donanımının karşılıksız olarak verilmesi ve kurulumu için Türk tarafına şükranlarını sunmuştur.

4.7. Taraflar, Kırgız Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı Standardizasyon ve Metroloji Merkezi ile Ulusal Metroloji Enstitüsü (TÜBİTAK UME) arasında 4 Temmuz 2012 tarihinde imzalanan Karşılıklı Anlayış Memorandumu kapsamında aşağıdaki konularda işbirliğinin geliştirilmesinde mutabık kalmışlardır:

- Kırgız Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı Standardizasyon ve Metroloji Merkezi bölgesel birimlerinin donatılması konusunda TÜBİTAK UME ile işbirliği yapılması;

- Kırgız Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı Standardizasyon ve Metroloji Merkezi ile TÜBİTAK UME laboratuvarlar arası etalonların karşılaştırılması (kalibrasyon), etalonların tekalibrasyonu.

4.8. Taraflar, daha sonra Kırgız Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı Standardizasyon ve Metroloji Merkezine teslim edilmek üzere maliyetleri Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) Temsilciliği tarafından karşılanacak olan 4 adet zaman göstergesinin TÜBİTAK UME tarafından üretimi konusunda mutabık kalmışlardır.

4.9. Taraflar, Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) ile Kırgız Akreditasyon Merkezi (KCA) arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi ve Türk tarafının akreditasyon konusundaki tecrübesinin Kırgız tarafına aktarılması konusunda çalışma yapılmasını kararlaştırmışlardır. Kırgız Akreditasyon Merkezi koordinasyonunda, aşağıda yer alan belgelendirme konularında Kırgızistan ve/veya Türkiye'de teorik ve pratik eğitimler verilmesini kararlaştırmışlardır: ürün belgelendirme (ISO/IEC 17065), personel belgelendirme (ISO/IEC 17024), yönetim sistemleri (ISO/IEC 17021, ISO 22003), helal ürün belgelendirme, muayene (ISO/IEC 17020), test ve kalibrasyon laboratuvarları (ISO/IEC 17025), tıp laboratuvarları (ISO/IEC 15189) ve yeterlilik testleri sağlayıcısı (ISO/IEC 17043). Mümkün olması halinde, Kırgız Akreditasyon Merkezi uzmanlarının TÜRKAK'ta staj yapmaları ve/veya uygulamalı eğitim almaları öngörülmektedir.

4.10. Komisyon, Kırgız Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı Akreditasyon Merkezinde akreditasyon çalışmalarının otomasyonu programının uygulanmasına yönelik TÜRKAK yardımının sürdürülmesini tavsiye etmiştir.

5. Madencilik Sektörü

Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Jeoloji ve Mineral Kaynaklar Devlet Ajansı, Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden Tetkik ve Arama (MTA) Genel Müdürlüğü ile yer bilimleri konusunda teknik işbirliğine hazır olduğunu ifade etmiştir.

Bu çerçevede, öncelikli olarak taraflar, karşılıklı görüşmelerle belirlenmek üzere, jeolojik haritalama, maden yataklarının aranması ve araştırılması ile ekonomik ve jeolojik olarak değerlendirilmesi, Uzaktan Algılama ve CBS Teknikleri hususlarında bilgi ve deneyim paylaşımı konusunda anlaşmışlardır.

6. Tarım, Gıda ve Hayvancılık

6.1. Kırgız tarafı, Türk tarafına hayvancılık alanında aşağıdaki konularda işbirliği olanaklarının değerlendirilmesini teklif etmiştir:

- Hayvan kimliklerinin oluşturulması ve kaydı;
- Karşılıklı çıkar esasında hayvancılık ürünlerinin ticareti;
- Hayvan ırklarını iyileştirme;
- Balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği alanında ticari işbirliğinin geliştirilmesi ve özel sektör yatırımlarının teşvik edilmesi, alabalık ve mersin balıkları ile ilgili döllenmiş yumurta ve yavru üretimi de dahil olmak üzere ortak çalışmaların yürütülmesi,

- Hayvancılık alanında ilmi, çağdaş teknolojiler ve ekonomik gelişmeler hakkında bilgi değişimi;
- İki ülkenin hayvancılık alanında faaliyet gösteren girişimcilerinin ürünlerini tanıtmayı amaçlı fuar ve panayırlara katılım,
- Hayvansal ürünler başta olmak üzere iki ülkede karşılıklı tarımsal pazarlama, seminer, sempozyum, fuar ve toplantı organizasyonlarının yapılması,
- Hayvan hastalıkları ile mücadele, mücadele stratejilerinin geliştirilmesi, survey ve teşhis programlarının tartışılması, referans enstitülerinden karşılıklı uzman değişimleri ve bilgi paylaşımı.

6.2. Kırgız tarafı, Türk tarafı ile birlikte meyveler, üzüm ve fasulye yeni cinslerinin resmi deneylerinin yapılması ve kayıtlı fasulye cinslerinin birincil tohumculuğunun organize edilmesine duyduğu ilgiyi bildirmiştir.

6.3. Kırgız tarafı, Türk tarafına kurutulmuş meyve üretimine ilişkin gıda ve işleme sanayisi alanında ortak şirketlerin oluşturulması olanağının değerlendirilmesini teklif etmiştir.

6.4. Taraflar, Türk tarafınca gıda ve işleme sanayisi uzmanları için aşağıdaki eğitim konularında tecrübe değişimi eğitim kurslarının organize edilmesi hususunda mutabakata varmışlardır:

- Süt işleme,
- Süt ve süt ürünleri kalitesinin yükseltilmesi,
- Et ve et ürünleri sektörünün rekabet edebilirliğini artırma,
- Meyve ve sebzelerin sanayi işleminde yeni teknolojiler,
- Balıkçılık.

6.5. Kırgız tarafı Türk tarafına Türk yatırımlarının çekimi ile lojistik, ticari-satınalma merkezlerinin oluşturulması olanağının değerlendirilmesini teklif etmiştir.

7. Ulaştırma

7.1. Kırgız tarafı 2013 yılı için ek olarak 1000 adet iki taraflı/transit taşımalar, 200 adet iki ülke topraklarından boş araç geçişi ve 400 adet üçüncü ülke/ülkeden taşımalar için geçiş belgesi talep etmektedir.

Taraflar, Kırgız tarafının bu talebinin, Kara Ulaştırması Karma Komisyon toplantısında ele alınmasını kararlaştırmışlardır.

7.2. Kırgız tarafı, Türk tarafına, Manas Uluslararası Havaalanı bazında yük ve yolcu hava taşımacılığının bağlantı merkezlerinin kurulması ile ilgili projelere yatırım imkanının araştırılmasını teklif etmiştir. Kırgız tarafı, Türk tarafına projelerle ilgili bilgi ve somut önerileri iletacaktır.

8. Finansal Piyasalar

8.1. Taraflar, Türkiye Sermaye Piyasası Kurulu ile Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Finansal Piyasa Düzenleme ve Gözetim Dairesi arasında işbirliği ve teknik yardım çalışmalarının sürdürülmesi hususunda anlaşmışlardır.

8.2. Kırgız tarafı, "Kırgız Sermaye Borsası" A.Ş.'nin ana sermayesi içindeki Türk sermayesi payının yüksek olmasını dikkate alarak, "Kırgız Sermaye Borsası" A.Ş.'nin satış platformunda finans piyasası enstrümanları kullanılarak Kırgız Cumhuriyeti topraklarındaki projelerin finansmanı için Kırgız Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti arasında bir Yatırım Fonunu oluşturulmasını teklif etmiştir. Türk tarafı, Kırgız tarafınca sunulacak detaylı bilgileri inceleyeceğini bildirmiştir.

8.3. Kırgız tarafı, ilgili Türk kurumları desteği ile Kırgız ihracılarının değerli kağıtlarının İstanbul Borsalarında işlem görmesi imkânını araştırılmasını önermiştir.

8.4. Kırgız tarafı, halka açılma ve kotasyon koşullarının sağlanması ve halka arz öncesi gereken altyapı çalışmalarının yapılması koşuluyla, Kırgız Altın A.Ş.'nin Borsa İstanbul A.Ş.'de işlem görmesinin avantajlarının incelenmesinde destek gösterilmesini talep etmiştir.

8.5. Kırgız tarafı, aynı zamanda, Türkiye'nin Borsa İstanbul A.Ş. altında faaliyet gösteren Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası oluşturulmasındaki tecrübesinin incelenmesine ilgi göstermiştir.

8.6. Komisyon, toplantı sırasında, "Kırgız Altın" A.Ş. ile İstanbul Altın Rafinerisi (IAR) şirketi arasında İşbirliği Mutabakat Zaptının imzalanmasını memnuniyetle not etmiştir.

9. Bankacılık

Kırgız tarafı, Türk tarafına, bankacılık gözetimi ve ödeme sistemlerinin geliştirilmesi konularında Kırgız Cumhuriyeti Merkez Bankasına teknik yardım sağlanmasını teklif etmiş ve talep edilen eğitim konularına ilişkin listeyi değerlendirilmek üzere Türk tarafına ileteceğini belirtmiştir.

10. Sağlık

10.1. Taraflar, Türkiye ve Kırgızistan'ın önde gelen uzman ve bilim adamlarının katılımıyla np alanında uluslararası bilimsel ve pratik konferanslarının ve diğer etkinliklerin düzenlenmesi konusunda mutabık kalmışlardır.

10.2. Taraflar, sağlık alanında bilgi teknolojilerinin geliştirilmesine dair tecrübe paylaşımının gerçekleştirilmesi hususunda mutabık kalmışlardır.

11. Çalışma, Göç ve Sosyal Güvenlik

Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Kırgız Cumhuriyeti Çalışma ve Sosyal Koruma Bakanlığı arasında 9 Mart 2005 tarihinde Bişkek'te imzalanan Ortak İşbirliği Anlaşması ile yine aynı tarihte Türkiye Cumhuriyeti Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Kırgız Cumhuriyeti Sosyal Fonu arasında imzalanan Ortak İşbirliği Anlaşması çerçevesinde, çalışma, sosyal güvenlik ve istihdam alanlarındaki ortak faaliyetlerin geliştirilmesi hususunda mutabakat sağlamışlardır.

Taraflar, bu çerçevede, ilgili Bakanlıkların tecrübe paylaşımını teminen 2014 yılında yapılacak uzman ziyaretlerine ilişkin olarak hazırlayacakları eylem planlarını 2013 yılı sonuna kadar birbirlerine iletmeyi kararlaştırmışlardır.

12. Eğitim

12.1. Taraflar, değişim projeleri kapsamında Türk ve Kırgız öğrencilerin seçilmelerini her iki ülkenin ihtiyaçları ve ilgili eğitim kurumlarının iç mevzuatları dikkate alarak gerçekleştirilmesi konusunda istişarelerde bulunulması hususunda anlaşmışlardır.

12.2. Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı ile Kırgız Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı arasındaki müteakip Daimi Komisyon Toplantısının 2013 yılı sonuna kadar gerçekleştirilmesi konusunda mutabakata varmışlardır.

12.3. Kırgız tarafı, Türk tarafına, Kırgız Cumhuriyeti'nin mesleki-teknik eğitim kurumlarının mühendis ve öğretmenleri için turizm ve otelcilik konularında eğitim programlarının organize edilmesi olanağının değerlendirmesini önermiştir.

12.4. Türk tarafı, Kırgız tarafının talebi üzerine Kırgız-Türk Kız Meslek Lisesi öğrencileri için Türkiye'de yaz aylarında staj organize edilebileceğini belirtmiştir. Bu amaçla Kırgız tarafı, ilgili taleplerini her yıl en geç Şubat ayına kadar iletacaktır.

13. Kültür ve Turizm

13.1. Taraflar, 2013 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nde Kırgız Cumhuriyeti Kültür Günleri ile 2014 yılında Kırgız Cumhuriyeti'nde Türkiye Cumhuriyeti Kültür Günlerinin düzenlenmesi hususunda mutabakata varmışlardır.

13.2. Kırgız tarafı, 2013-2014 yıllarında Kırgızistan'da Issık-Göl Forumu çerçevesinde Kırgız yazarı Cengiz Aytmatov'un 85. Yıldönümü kutlamalarının düzenlenmesine kapsamlı yardım sağlanması imkanlarının değerlendirilmesini Türk tarafına teklif etmiştir.

13.3. Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti arasında 10 Nisan 2013 tarihinde Bişkek'te imzalanan Turizm Alanında İşbirliği Anlaşmasına işlerlik kazandırılmasının önemini vurgulamışlardır.

14. Çevre Koruma ve Binalarda Enerji Verimliliği

14.1. Taraflar, aşağıdaki konularda işbirliği yapma hususunda anlaşmışlardır:

- Atıksu yönetimi konularında eğitimler ve projeler gerçekleştirilmesi,
- Atık yönetimi (belediye atıkları, tehlikeli atıklar, özel atıklar, tıbbi atıklar, ambalaj atıklar, tehlikesiz atıklar ve maden atıkları) konularında tecrübe aktarımı,
- İklim değişikliği konularında ikili işbirliğinin geliştirilmesi.

14.2. Taraflar, kentsel alanlardaki bina tasarımlarında, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı ile binalarda enerji performans değerlendirmesi uygulamaları ve tecrübelerin paylaşımı konusunda ilgili kuruluşlar arasında işbirliğinin geliştirilmesi hususlarında mutabık kalmışlardır.

15. Fikri Mülkiyet

Kırgız tarafı, fikri mülkiyet ve yeniliklere yönelik aşağıdaki alanlarda Türk tarafının tecrübesini inceleme yönündeki isteğini dile getirmiştir:

- Fikri mülkiyet hakları alanında yasal uygulama;
- Uzman yetiştirme, bunların fikri mülkiyet ve yenilikler alanındaki ihtisaslarını yükseltme;
- Uzman ve eksperlerin karşılıklı staj yapma programlarını organize etme;
- Ortak bilimsel ve pratik konferanslar, seminer ve çalışma toplantılarının düzenlenmesi;
- Teknoloji parkının (bölge) kurulması ve çalışmasının sağlanması.

16. Belediye Alanında İşbirliği

16.1. Türk tarafı, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) ve Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin finansal ve teknik desteği ile Bişkek şehrindeki caddelerin inşaatı ve modernizasyonuna ilişkin ortak projelerin gerçekleştirilmesi konusundaki Kırgız tarafı teklifini değerlendirmekte olduğunu belirtmiştir.

16.2. Kırgız tarafı, Bişkek'te Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ) ile Bişkek şehrindeki sosyal yardıma ihtiyacı olan halk kitlesine belediyenin ipotekli konutlarının inşaatı alanında tecrübe paylaşımı ve uzman değişimine ilişkin işbirliği yapma isteğini dile getirmiştir.

16.3. Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti'nin teknik desteği kapsamında, modern teknoloji ile donatılmış hastanenin TİKA tarafından Bişkek şehrinde en kısa zamanda inşaatının başlatılması konusunun incelenmesi hususunda mutabık kalmışlardır.

16.4. Taraflar, Bişkek Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı 'Tazalık Şirketi'ne kar küreme, çöp toplama ve sokak temizleme ekipmanlarını hibe yardımı olarak verilmesi yoluyla TİKA tarafından teknik desteğin sağlanması konusunun incelenmesi hususunda anlaşmışlardır.

17. Emniyet Alanında İşbirliği

Kırgız tarafı, Bişkek'te yapılması planlanan "Güvenli Şehir" projesi ile ilgili olarak TİKA'nın teknik destekleri kapsamında ortak çalışmaların yürütülmesi arzusunun dile getirmiştir. Bu çerçevede, Kırgız tarafı en kısa zamanda TİKA'ya resmi başvuruda bulunacağını ifade etmiştir.

18. Gümrükler

Taraflar, başta eğitim alanında işbirliği olmak üzere, gümrük alanında gerçekleştirdikleri mevcut işbirliğinden duyulan memnuniyetlerini dile getirmişler ve bu işbirliğinin daha da geliştirilmesi hususunda anlaşmışlardır.

19. Teknik İşbirliği

19.1. Taraflar, 5 Eylül 2006 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kırgız Cumhuriyeti'ndeki Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) Program Koordinasyon Ofisi'nin Faaliyetlerine İlişkin Anlaşma" çerçevesinde, iki ülke arasındaki dostluk ilişkilerine dayanarak aralarındaki sosyal ve ekonomik işbirliğini daha da geliştirmek ve ilişkilerini teknik işbirliği yoluyla derinleştirmek konusunda mutabakata varmışlardır.

19.2. Taraflar, TİKA koordinasyonunda; iki ülke ilgili kurum ve kuruluşlarınca hazırlanacak projeler vasıtasıyla uzman, eğitimci, danışman ve yardımcı personel görevlendirmesi, projeler ve programlar çerçevesinde kullanılacak malzeme ve ekipman temini, Kırgız uzmanların, yönetici kadrosunun yetiştirilmesi, niteliklerinin geliştirilmesi ve taraflarca uygun görülecek diğer sahalarda teknik yardım ve eğitim programları düzenlenmesine karar vermişlerdir.

19.3. Taraflar, TİKA koordinasyonunda, özelleştirme, harcama yönetimi, borç yönetimi, merkez bankacılığı gibi mali konular ile su sektörü, belediyecilik, meteoroloji ve olağanüstü haller gibi alanlarda teknik yardım verilmesini kararlaştırmışlardır.

20. Orman ve Su İşleri

20.1. Taraflar, 10 Nisan 2013 tarihinde Bişkek'te imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormanlık Alanında İşbirliği Anlaşması"nın hayata geçirilmesi için somut adımlar atılması,

- Bilgi, tecrübe ve uzman değişiminde bulunulması,
- Celal-Abad şehrinde yer alan orman zararlıları ile mücadele için yırtıcı böceklerin üretim laboratuvarını desteklemeye yönelik faaliyetlerin gerçekleştirilmesi,
- Kırgızistan ormanlarının amenajman planlarının yapılması ve Kırgızistan Orman Yangınları Eylem Planı'nın hazırlanması, yangın risk haritalarının oluşturulması gibi orman yangınlarıyla mücadele konularında işbirliğinin sürdürülmesi,
- Kırgız Cumhuriyeti Hükümetine bağlı Devlet Çevre Koruma ve Ormanlık Ajansı'nın teknik elemanlarının, arazöz operatörleri ve yangın elemanlarının yerinde ve Orman Genel Müdürlüğü (OGM) bünyesinde eğitilmesi.

hususlarında mutabakata varmışlardır.

20.2. Taraflar, detayları daha sonra görüşülmek üzere, Bişkek şehrinin yakınlarında Türk-Kırgız Dostluk Parkı'nın oluşturulması hususunun uygun olacağını değerlendirmişlerdir.

20.3. Türk tarafı ayrıca, aşağıda ifade edilen hususlarda işbirliği önermiştir:

- Av yönetimi üzerine eğitim,
- Yenilenebilir enerji kaynakları konusunda işbirliğinin geliştirilmesi, bu kapsamda Kırgızistan'da küçük HES'ler kurulmasına yönelik teknik işbirliğinin geliştirilmesi,

- Çölleşmeyle mücadele; toprak erozyonu, sel, taşkın ve çığ kontrolü; entegre havza yönetimi; ağaçlandırma; kumul tespiti çalışmaları; tohum ve fidan yetiştiriciliği; fidanlık modernizasyonu,
- Hızlı gelişen ağaç türlerinin yetiştirilmesi,
- Nehir havzası koruma ve yönetim planlarının hazırlanması; taşkın ve kuraklık yönetim planlarının hazırlanması; su kalitesinin izlenmesi ve yönetimi.

*

* *

Taraflar, Türk – Kırgız Hükümetlerarası Karına Ekonomik Komisyonu Sekizinci Dönem Toplantısının kesin tarihleri diplomatik kanallardan belirlenmek üzere, Bişkek'te gerçekleştirilmesinde mutabık kalmışlardır.

İşbu protokol 15 Ağustos 2013 tarihinde Ankara'da Türkçe ve Rusça dillerinde, eşit derecede geçerli ikişer nüsha olarak imzalanmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Bekir BOZDAĞ
Başbakan Yardımcısı

KIRGIZ CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Joomart OTORBAEV
Başbakan Birinci Yardımcısı